

Szerkesztőségi iroda:

Főiac, Osulak-félc ház,
hová a lap szellemi részét
illető közlemények
küldendők.

Kiadó hivatal:

Pollák Mór könyvnyomdaja,
hová a hirdetések és
előfizetési pénzek
bérmentesen intézendők.

N E M E R E.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap.

A háromszéki „Háziipar-egylet” és a „sepsi-szentgyörgyi önkényes tüzoltó-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap hetenkint kétszer:
csütörtökön és vasárnap

Előfizetési feltételek:
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 frt 50 kr.
Hirdetmények díja:
3 hasábos petit-sorért, vagy
annak helyéért 6 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

Oroszország s annak szláv politikája.

Mielőtt Oroszországnak a szlávok iránti politikáját érinteném, szükségesnek látom egypár szót az országról is szólni.

Az orosz birodalom terjedelme Európában tizen 100.429 négyszögmérföldet, népessége 68 millióra számítatik, melyek között 45 millió orosz. Ha a népeket felosztjuk a területre, minden négyszög mérföldre 6775 lélek jut. Az ország egy mélyedésses síkságot képez, mely mindennemű belősszekötetésnek nagy előnyére van. Fekvése oly elszigetelt, hogy csak nyugatra érintkezik az európai polgárosodott népekkel; a többi része, kivéve Svédországot, mind olyan tartományokhoz rug, kik a polgárosságban Oroszországnál jóval alább állanak. — Hogy azonban nyugotnak haladásától, azaz szellemi haladásától érintetlen maradjon: a birodalomnak nyugati részét két kozák örvonallal őriztették s őriztetik. Az uralkodás-mód despotikus, ez azonban nem mindig volt így, mert Nagy Péter cár előtt a birodalomnak igen szabadelvű alkotmánya volt. Akkor a cár a szenatus beleegyezése nélkül semmi rendeletet nem bocsáthatott ki s a rendelet kihirdetésének a következő szavakkal kellett történni: „Ő felsége a cár egyetértvén a szenatussal, s annak beleegyezésével méltóztatik megrendelni, hogy . . .” stb. Ha vagy egy rendeletnek kihirdetése nem így történt, érvénytelen volt. Nagy Péter s utána a többi cárok az alkotmányt lassanként megsemmisítették s az önkény-uralkodást helyezték annak helyébe. Hogy ez olyan könnyen megtörténhetett azon ne csodálkozzunk, mert a cár az egyház feje, mely őt egy szent nyombussal környezi a nemzet előtt; a gyér népesség s az ország elszigetelt fekvése nagyon alkalmasak a despotismus előmozdítására.

Ebben az országban a kormány mindent megteszen az anyagi haladás előmozdítására, de szellemi csak ott történhetik, hol politikai felvilágosodás nincsen érintve. Hogy az orosz előkelők, kik nagyobb részt külföldön mivelődnek, nagyon értelmes emberek, az tudva van, de annál rosszabbul áll a dolog a középrend és földnépénél; ezek a temérdek sokasága, ravasz és kétszínkedő, de gazdaság papság által lehetőségig vaktságban tartatnak. Egyáltalában a görög nemegyesült szlávoknak egy fő jellemvonása a ravaszság és kétszínkedés, egy további tulajdonságuk az, hogy csuszó-mászók, a hol valamitől tartanak, ellenben vadak s embertelenek, hol nincs mitől félniök. Ezt még a legműveltebb oroszban is fel lehet találni s a némelykor kirívó vadság bizonyítja azt, hogy a művelődés nála is külmáz. Ez a szellemi elnyomása az orosz nemzetnek mai napig is tart, de az egész szlávok között egy se tudta Európát a kétszínkedése által úgy elámitani, mint I. Sándor cár. Ez az uralkodó átlátta, hogy a kozákok által való elzárása Oroszországnak a haladó nyugattal nem elegendő biztosíték a despotia fentartására Oroszországban, tehát szükségesnek látta a nyugati haladásnak gátat vetni. Egy más tervet az volt, hogy a török alattvaló szlávokat Oroszországhoz ödecsitse, hogy szükség esetére bennök támpontot találjon. Ezt a két tervet keresztülvinni nem kis feladat volt, mert nyugot felé semmi hatásköre nem volt, a török alattvaló szlávokra nézve pedig tartott Ausztria beleszólásától, és mégis mind a két tervet valóstította.

Tudva van az, hogy 1814-től 1848-ig az európai szárazföldön Ausztria szava a politikában mindenható volt. Ennek az Ausztriának hatalmas miniszterét megnyerni a végett, hogy terveit kivehesse, — Sándor cár szükségesnek látta és meg is nyerte, mert Metternichnek sum tituo honorarium évenként 50.000 pengőforint fixumot fizetett; ezt a fizetést I. Ferenc császár tudta s az ő beleegyezésével fogadta Metternich a fizetést. Ehez járultak

még ajándékok is. Ugy emlékszem, hogy egy alkalommal Metternich két nyuszubundát kapott, melyeket Bécsben 50.000 pengőforintra becsültek, — egy máskor küldöttek a nejének négy valóságos kásmír sájt, melynek darabját 5000 pengőforintra becsültek és ki tudja mit nem kapott még. Ez hatott és Metternich Ausztria politikáját orosz értelemben kezdette vinni, mert keletre semmi figyelmet nem vetett s Oroszországnak szabad garázdálkodást engedett; a nyugatot pedig, azaz Ausztriát, Németországot, Olaszországot stb. Anglia kivételével direkt vagy indirekt a cár kedve szerint hóhérolta, mert a sajtót a legkeményebb bilincsekbe verte s gyűlöletes titkos kéméi által még a családi csendet és bizalmat is felzavarta. Hogy az egyetértés Sándor cár és Metternich herceg között teljes legyen, — az előbbi majdnem minden évben megjelent Bécsben és némelykor huzamosabb ideig is mulatott ottan s I. Ferenc császár mind ezt barátságának és személyéhez való ragaszkodásnak tekintette.

A meddig Sándor cár Bécsben „katonásdit” játszott vagy Ausztriának egyik vagy másik tartományába kirándulásokat tett, addig 1814-től fogva az orosz emissariusok megkezdtek működésködni a török szláv tartományokban. Pénzzel, templomi öltözetekkel s edényekkel, drága püspöki süvegekkel megnyerték a papokat és kis fejedelmeket. — Megjegyzendő, hogy Montenegró még 1710-ben Nagy P. cár védelme alá adta volt magát s ezek által szittatták a török elleni gyűlöletet és edesítették a népet az orosz uralkodókhöz, mint felmentő jökhöz; de hogy az orosz a népeknek anyagi vagy szellemi fejlődésére valamit tett volna, annak nyoma sincsen. Az oroszoknak nem is volt a célja, hogy értelmes vagy tehetős embereket fejlesszen, hanem hogy vakbuzgó eszközöket nyerjen, kiket felhasználhasson.

Sándor cár halála után Miklós cár vette át annak szerepét. Ez már nem volt az a hajlékony és sima ember, mint Sándor; ő már a panszláv és keleti kérdés kitételeket használni kezdte és ha a törökkel való békekötéseit tekintjük, mindegyikben találunk egy pontot a szlávok előnyére. Metternich lelketlen s elnyomó politikája idézte elő Európában az 1848-ki eseményeket, melynek következtében ő maga is megbukott s Angliába menekült. Ausztria, ki a haladásnak még akkor barátja nem volt, ahelyett, hogy az idő kívánalmainak engedett volna, a megbukott Metternich helyett annak tanítványát, a még absolutabb Schwarzenberg Felixet állította a kormány élére. És az akaratos s elfogult miniszter, kinek az orosz zsarnokság eszményképe volt, még a legnagyobb szükségben sem engedett, hanem oda dobta Ausztriát az orosznak, csak hogy fentarhassa az absolut kormányt s így az 1848 előtti hatalmas Ausztria uszályhordozója lett a cárnak, ki egyszermind átvette Európának kormánygyeplőit. Ez az elfogult Ausztria, a rövidlátó és még elfogultabb miniszterével együtt nem látta át, hogy a magyarok ellen zudított szláv törzsek és oláhok alattomosan orosz érdekében hóhéroltak és pusztítottak Ausztria gyengítésére és nem látta át, hogy Metternichnek 1814-től fogva orosz érdekében folytatott politikája már annyira megérelte a panszlavizmust, hogy Ausztriának is veszedelmes lehet.

Az 1848-ki esemény megmutatta Európának, hogy hol rejlett Ausztriának ereje, de ez meglevén törve, az orosz elérkezettnek vélte az időt, a törököt megsemmisíteni. Mint tudva van, 1848-ig csak Ausztriának tekintélye tartotta fel az oroszt a törökre való utolsó csapás méréstől és Pashiewicz annak idejében igen helyesen mondotta, hogy előbb Ausztriát kell megtörni és csak azután lehet a törökkel elűnni; de az 1848-ki események után úgy akarta a sors, hogy Ausztria orosz gyámnokság

alá jusson. Nem lévén már most mitől tartani többé, Miklós cár Olmützbe szólította a porosz királyt és osztrák császárt s itt minden tévoa nélkül kimondotta, hogy a törököt támadni akarja. A porosztól azt kérte, hogy maradjon semleges és ne eressen senkit az országán keresztül, az osztrákoktól pedig szükség esetére 80.000 embert követelt de se németeket, se magyarokat, hanem szlávokat mit az uralkodó meg is ígért.

Az 1854-iki úgynevezett krimiai háborúnak kimenetelét tudjuk; a vereségek, melyeket az oroszok szenvedtek, úgy felháborították Miklós cárt, hogy szélhűdésben elhalt, Ausztria pedig nagykoru lett, mert az orosz gyámság alól felszabadult.

Az 1859. évben Ausztria Olaszországban háboruba bonyolódott az olaszszal és franciával, megveretett s elvették Lombardiát. Később a poroszszal Dánia ellen exekucióra ment s ettől elvették Schleswig-Holsteint és megosztották egymás közt. A porosz szerette volna az egészét birni s ígért Ausztriának a részéért 24 millió tallért, mert a birtok a porosznak keze ügyében van. Ausztria, kinek a kis birtok hasznára nem lett volna, ahelyett hogy a pénz elfogadja, — még a porosz részét is szerette volna birni. Az adom és nem adom addig folyt a két uralkodó között, míg hajbakaptak s az 1866-iki háboru kitört, melyben Ausztria úgy megveretett, hogy ha Franciaország fel nem szóla — utolsó órája ütött volna. Ekkor elvesztette Velenecét és holsteini részét, a német szövetségből kiutasított s egy jó csomót még fizetni kellett; de a lealázás oly nagy volt, hogy Ausztriát már csak a másodrendű hatalmak közé kezdték sorolni. Lehet, hogy ennyi csapások után átlátták Ausztriában, hogy az absolut kormányzás által a birodalom vagy még alább sülyed, vagy szertemegy és 1867-ben megkezdte ék az alkotmányos kormányzást.

A francia 1870-ben háboruba bonyolódott a poroszszal azért, mert a porosz király a francia követnek nem előlről, hanem hátulról csinált egy komplementumot. A porosz nem bízván Ausztriában, az oroszt megkérte házörizetre s ez utóbbi biztosította a poroszt minden véletlen támadás ellen s így lekötölte a poroszt. Az orosz támpontot találván a poroszban, Berlinben egy gyűlést tartott, hol a török elleni fellépés helyeseltetett s elfogadtatt.

Mint tudjuk, 1876-ban a cár jeladására megkezdődött minden igaz ok nélkül Boszniában és Bulgáriában a lázadás, Szerbia és Montenegró pedig támadólag léptek fel. Ez az előjáték csak a török gyengítésére történt.

Minden igaz ok nélkül 1877-ben megtámadta az orosz a törököt, s a gyáva bolgárok, egyesülve a vad és hóhérosz katonákkal, a bolgár földön lakó csendes mohamedán lakosokat a legirtóztatóbb módra gyilkolták le, az orthodox hitű papának és cárnak nagyobb dicsőségére; hogy miképpen végződött ez, az orosz részről pénzzel vívott harc tudva van.

Ha az egészre vissza tekintünk, úgy találjuk, hogy Ausztria, melynek kereskedési haladási szempontból tekintve, érdekében lett volna az európai török birodalomban a vezető szerepét játszani és magának támpontot szerezni az orosz ellen, ezt a közel mult időkben elhanyagolta és se gédkezet nyújtott Oroszországnak a török elleni törekvéseiben. — A mai politika tehát Törökországot feláldozta, az orosz gyűlöletes politikáját nyugot felé irányozta, hogy Európában a szellemi előhaladást elnyomhassa s az orosz zsarnokságot támogassa. Hogy Metternichnek 1814-től 1848-ig tartott árulása hová nőtte ki magát, azt látjuk, de hogy 1879-ben hogy végződik, az megváltik. Oroszországot, melyet Metternich árulása a politikai téren emelt oda, a hol áll, csak nyers erővel lehet megfékezni, mert az orosz politika